

Kapers van Nieuwpoort (1688-1697)

IV

DE NIEUWPOORTENAAR Pieter De Vinck duikt voor het eerst op in de kaperij met een pruts van een scheepje, een 'schuytte', van 2 last (4 ton!), zonder kanon, maar dragende de inspirerende naam van "den Heylighen Geest" en met een kaperskommissie van 25 april 1692.

REEDS EEN DAG LATER, op 26 april, wordt Pieter De Vinck buiten de haven van Oostende gepreid tot vòòr Maria-kerke, waar hij ten anker komt. Het zeilen wordt klaarblijkelijk weinig aangewend en er wordt veel geroeid. Zo roeit men op 28 april naar kapitein Dudal, die een kappotte boegspriet had.

Maar op 29 april roeit De Vinck naar een schip dat van Duinkerke kwam. Het weigert zich bekend te maken om, zoals het boordjournaal van De Vinck zegt, deze aan te lokken. Onze Vlamingen zien echter dat het een snauw is en ze roeien er dan maar van af: geen spek voor hun bek...

Men roeit tot op een pistoolschot van Duinkerke en vaart zelfs tot bij Kales, "om ons fortuyn te verwachten".

In die buurt wordt jacht gemaakt op een "diepo" (schuit van Dieppe) en "bij hem commende met ons geweyre claer, bevon-

den te wesen Carel Pietersen (kollega van Oostende)". Ze lopen samen naar een zeil toe, dat tot tegen "stranghe" vlucht en met zijn "fusicken soo vinnigh" schiet dat een man wordt doodgeschoten en een andere in zijn hand wordt gekwetst. Wanneer een vijandelijke fregat komt afgestevend, neemt De Vinck dan maar het hazenpad. En er wordt tot bij Pietersen geroeid om de gekwetste te verzorgen, en men keert terug naar Oostende.

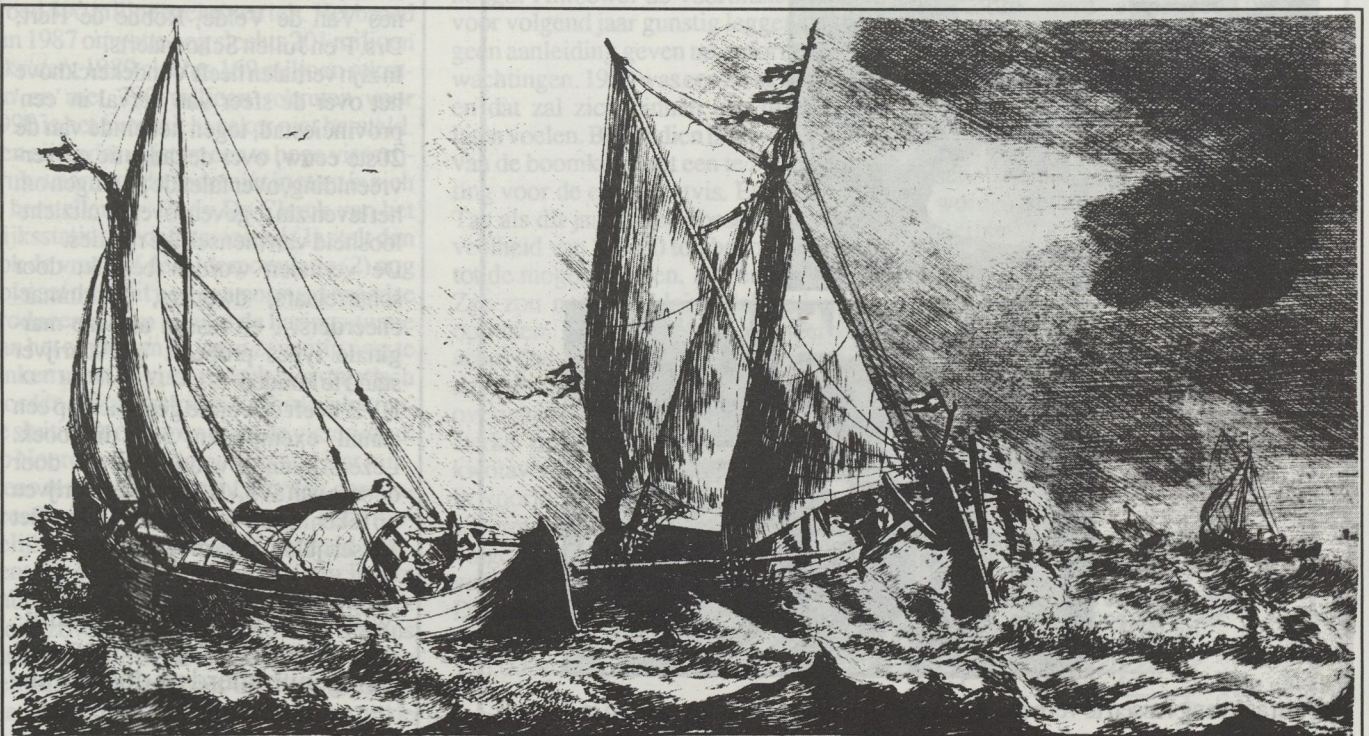
Het relaas van deze tocht met dit kleine scheepje wijst erop dat er genoeg durf in die mannen zat om te trachten een slagje te slaan, men zich niet te veel illusies moest maken en men gemakkelijk met ledige handen thuiskwam.

In 1693 bekwam Pieter De Vinck tweemaal een patente ter kaapvaart, één op 18 april voor de OL Vrouw van Genade", van drie vat en zonder kanon — waarschijnlijk eerder bestemd voor de kustvaart — en één op 8 december, voor de snauw "St. Jan", van zeven last en twee stukken geschut. We horen echter niets van beide schepen. Pieter De Vinck zal opnieuw in zee steken met een patente van 22 mei 1694, voor een snauw, van zeven last en vier stukken, de "St. Dominicus", die o.a. vermeld wordt door kapitein Guillaume de Zeure, wanneer hij met De Vinck de haven van Nieuwpoort uitvaart op 27 augustus.

Met dit schip is er een zwaar drama gebeurd.

Toen De Vinck aan de wal lag, werd één zijner mannen, Roland Florens, schiema-ker aan boord, doodgeschoten met een kanonschot. Deze geschiedenis werd in het lang en het breed uiteengezet in een

Zuiderzeeschepen (17de eeuw)

Een Isere Vareken,

Een Waterschip of Zuÿerzese Vissier,

schrijven dat de Oostendse Admiraliteit, op 25 september richt aan de Staatsraad (Conseil d'Etat Privé) te Brussel. We vernemen aldus in de eerste plaats dat de Oostendse magistraat de zaak in handen had genomen, wat tegen de wetgeving ter zee indruiste. Er wordt gemeld dat dokter Clou en chirurg Loth de zwaar gekwetste hebben behandeld.

De luitenant van De Vinck, ene Joannes Censier, had een kanonschot gelost om de bemanning aan de wal te verwittigen dat ze moest aan boord komen. Schiemaker Roland Florens, die mosselen was gaan plukken met een boeresloepje ("chaloupe de païsan") is getroffen geworden door het schot en is met een buikwonde uit de sloep gevallen. Hij werd uit het water gehaald, maar is enkele uren nadien 's nachts, in zijn ouderlijke woning, overleden. Dit gebeurde op 7 september 1694.

Het hele verhaal wordt gedaan aan de Staatsraad, omdat de Oostendse magistraat de bevoegdheden van de Admiraliteit geïsurpeerd heeft, en hij tevens van oordeel is dat de betrokkene Censier niet schuldig is en dus niet gestraft zou worden. De familie Florens vraagt bovendien geen straf, de familie van Censier zijnde zeer arm met vrouw en zeven kinderen.

Joannes Censier in eigen persoon stuurde en verzoek om genade naar Brussel, met gunstig advies van de Admiraliteit. Intussen kwamen de eerste prijzen van De Vinck binnen. Op 3 september werd een Franse loodsboot opgepikt, terwijl hij bezig was, voor de reders van Duinkerke, met ankers en touwen op te vissen die op de rede aldaar door de koningsschepen waren achtergelaten.

Enkele dagen later werd de buit gemeld aan een Franse bark, ballastscheeps, van zestig vat, die werd overgebracht naar Dover en aldaar verkocht, terwijl de schipper gevankelijk meegevoerd werd naar Oostende, waarschijnlijk voor losgeld.

Kort daarna verovert De Vinck in compagnie van de konvooier Mansvelt een fluit, de "Martha" van 200 vat, geladen met twee walvissen, varende van Groenland naar Oldenburg en hernomen op de Duinkerker kapers Jaspar Bommelaere en Jan Saus.

Over die "Martha" ontstond trouwens een geschil met de konvooidienst, over het "part" dat de konvooiers pretendeerden te hebben in de prijs. De hogere overheid te Brussel, de "privee raet van Staeten", overlegde daarover met rechter Jan Baptist Bauwens van de Oostendse Admiraliteit. Er volgden nog twee vermeldenswaardige prijzen, nl. een haringbuis en een ketse van Duinkerke.

En dan blijft het wat stil, tot Pieter De Vinck weer op de vlakte komt met een kapersbrief van 26 mei 1696 en eindelijk een zwaarderschip onder de voeten kreeg: de "Jesus Maria Anna", een snauw van

zestien last, "gemorteert met ses stucken geschot ende twee bassen."

Een boordjournaal van De Vinck meldt ons dat hij op 28 juli uitgevaren is en dat opnieuw wat merkwaardigs met hem in gebeurd.

In de eerste plaats zijn er enkele buitgemaakte prijzen. Zo wordt samen met kapitein Charles Wybo van Oostende, op 31 juli, een schip van 36 vat van de Duinkerker Joannes Bouverie hernomen. Het was geladen met zout en droge huiden, die reeds de volgende dag binnen Oostende werden afgeleverd.

Dan volgt het verhaal van een "grybaene", ledig, die onder Boulogne werd buitgemaakt, maar achteraf in de grond werd gekapt, omdat de schipper geen losgeld wilde betalen. Samen met Wybo wordt op 6 augustus een pot van Dieppe gerantsoeneerd.

Op 12 augustus komen De Vinck en Wybo samen op vier mijlen ten Westen van Le Havre, waar ze acht schepen (gallioten, boyers, barken) zien aangevaren komen uit de "butterriviere", de Seine. Dit konvooi was begeleid door een ketse bewapend met tien stukken kanon.

Daar Wybo wat verwijderd is, schiet De Vinck diverse schoten om op te roepen voor bijstand. Wybo blijft weg en De Vinck gaat het gevecht met de ketse aan en ze "passeerden malcanderen de laege", d.i. gaven elkander de volle laag. Maar De Vinck wenst de ketse te enteren, waarop deze terug naar zijn schepen, die onder de wal varen, ging varen. Ziende dat De Vinck hem blijft vervolgen, ging de ketse noordwaarts in zee, na zijn konvooi verwittigd te hebben hun "besten te doen". Dit keer naderen De Vinck en Wybo allebei de ketse. De Vinck legt hem aan boord en wacht op Wybo. Er werd nu van dichtbij geschoten en de "laeghe" gegeven. De Vinck heeft geen geluk en krijgt zestien gekwetsten en vier doden aan boord. De ketse werpt alle tuig — geweren, pistolen, kogels, grenaden, koevoeten en andere wapens — in het schip van De Vinck, zodat hij moest afwijken en gedurende een kwartier ongeveer de ketse moest meeslepen, om uiteindelijk het touw te moeten kappen waarmee ze het schip hadden vastgemaakt. En, o ramp, toen kwam de chirurg van De Vinck nog melden dat ze in de grond geschoten waren en er reeds een voet water boven de vaten was.

Ten einde raad moest Wybo de bemanning van De Vinck aan boord nemen en kon de ketse eruit knippen.

De bemanning was voorheen gevraagd of ze wilden aanvallen, wat ze hadden beaamd "dat ze dat willen riskieren".

Achteraf legden de officieren en matrozen van De Vinck een door allen ondertekende verklaring af, met het verhaal van de gebeurtenissen, met de bevestiging dat de

kapitein met grote voorzichtigheid had gehandeld "hetwelcke wij allegaarder declareren ende met eede bevestighen dat sulcks met groote voorsichtigheijt van onsen capiteyn is gheschijt (geschied!)" . Dit stuk is getekend "Actum in zee den 13 augustij 1696," en bevat twaalf handtekeningen.

Pieter De Vinck zal, na dit gebeuren, nog een paar kleinere scheepjes mogen voeren. Het waren een open "schuyte", "De Hope", van vier vat, zonder geschut, een chaloppe of sloppe, "De Liefde" van drie last zonder kanon en uiteindelijk een "diepo", "De Revenge", van vier last, alle tussen september 1696 en mei 1697.

Het laatste teken van leven van De Vinck, op zee althans, is ook zijn laatste prijs, een buis, de "St. Anna", van 45 wat, met lood, stokvis en planken, die ging van Bergen naar Duinkerke.

Een boordjournaal van De Vinck vertelt ons dat hij met zijn "Liefde" op 20 april 1697 in zee steekt, en hoe men zelfs met een gewone sloep een slagje kan slaan.

Aldus vernemen we dat op 21 april Pieter De Vinck rond Zuidcote een Frans schip ziet dat recht op de wal afstevent. Hij trekt er naartoe, terwijl alle boordwapens worden gereed gehouden: "fusickerye, pistolen, hinterbijlen (enterbijlen) en garnaten (grenaden)."

Na "differente schooten met fusickerye" doet men de Fransman strijken en verovert hem. Ze varen daarop met de prijs naar Nieuwpoort, waarrond ze nog even worden gejaagd door een paar Fransen. De prijs gaat tegen het "stranghe" en kan ten slotte binnen Nieuwpoort komen. Ze verwittigen de wachten van de "redute" (redoute) aldaar en het schip wordt gelost bewesten de "duucker" (duiker).

De Vinck wil nog even in zee, maar moet terug binnen "van de wind".

En hiermee is onze Pieter buiten het nieuws!

Maar nu is de oorlog gedaan in 1697 en De Vinck was de laatste kaper die nog een kapersbrief van die tijd heeft gekregen!

Walter Debrock

**b.v.b.a. EXPERTISEBUREAU
CAFMEYER & Co**

**VÓÓR & NA SCHADE - RAMING
ROERENDE & ONROERENDE
GOEDEREN**

(059) 23 67 23 - privé (059) 23 56 95

GRATIS INFORMATIE